

RIKSDAGENS BANKFULLMÄKTIGES

BERÄTTELSE

FÖR ÅR 1966

TILL
RIKSDAGENS BANKUTSKOTT

★

HELSINGFORS 1967

RIKSDAGENS BANKFULLMÄKTIGES

BERÄTTELSE

FÖR ÅR 1966

TILL
RIKSDAGENS BANKUTSKOTT

★

HELSINGFORS 1967

Finlands Banks verksamhet

Den ekonomiska utvecklingen under 1966

Produktionstillväxten retarderade under 1966. Den totala produktionsvolymen steg med drygt 2 %, medan ökningen ett år tidigare var 5.5 %. Betalningsbalanssvårigheterna fortfarande, ty underskottet i bytesbalansen blev ungefär lika stort som för 1965. Genom att ökningen i totalefterfrågan saktade av, utjämnades även prisutvecklingen ytterligare.

Sysselsättningen höll sig ända till hösten 1966 rätt hög, isynnerhet som förkortningen av arbetstiden under sommarmånaderna ökade efterfrågan på arbetskraft. Mot slutet av året ökades däremot arbetslösheten. Arbetslöshetsprocenten för hela året var i genomsnitt 1.6, mot 1.5 för 1965. Den med arbetsanslag avlönade statliga och kommunala arbetskraften var i genomsnitt 4 000 personer större än föregående år.

Investeringsverksamheten försvagades under 1966. De privata bruttoinvesteringarnas volym blev endast 1 % större än under 1965. Investeringarna i maskiner och anläggningar sjönk relativt sett mest. Volymen av investeringar i byggnader blev lika stor som ett år tidigare. De offentliga investeringarnas volym växte med omkring 3 %. Bruttoinvesteringarnas totala volym blev 2 % större än under 1965.

Volymen av den privata konsumtionen växte med omkring 4 % eller snabbare än den totala produktionen. Detaljhandels volymindex var 6 % högre än för 1965. Den offentliga konsumtionen växte starkare än den privata.

Exportökningen retarderade allttjämt. Det totala värdet av varuexporten var 5.5 % högre än under 1965. Mest växte den s.k. nyexporten, vars värde steg med hela 25 %. Även exporten av metallindustriprodukter ökades kännbart. Uppgången i exporten av övriga varor var däremot obetydlig, och värdet av exporten av träindustriprodukter minskades till och med.

Nedgången i totalproduktionens tillväxttakt och de ekonomiskt-politiska åtgärder, som vidtogs i syfte att förbättra betalningsbalansen,

verkade bromsande på importökningen. Värdet av importen steg dock med omkring 5 %. Importen av personbilar kunde begränsas, men importen av övriga konsumtionsvaror växte kraftigt. Då importpriserna steg snabbare än exportpriserna, försvagades bytesförhållandet med utlandet. Värdet av varuimporten var 5 524 mmk och varuexportens värde 4 817 mmk. Underskottet i handelsbalansen, som för 1965 var 700 mmk, blev sålunda 707 mmk för 1966. De övriga posterna i bytesbalansen lämnade enligt preliminära beräkningar ett överskott på omkring 52 mmk, varför det totala underskottet i bytesbalansen blev omkring 655 mmk. Ungefär hälften av detta underskott kunde finansieras genom nettoimport av utländskt kapital, och landets hela guld- och valutareserv reducerades därför med allt som allt 355 mmk. Finlands Banks guld- och valutareserv sjönk med 321 mmk.

Lönerna höjdes enligt kollektivavtalen två gånger under 1966, med 3 % i början av februari och med 2.4 % i början av juni. Ett år tidigare hade lönerna höjts endast en gång, med 3.8 % i början av januari. Dessutom förekom löneglidning, så att Statistiska centralbyråns index för den allmänna förtjänstnivån för tredje kvartalet 1966 var 7 % högre än ett år tidigare. Genom att ökningen i den totala efterfrågan saktade av, överfördes kostnadsstegringarna inte fullt ut på priserna. Levnadskostnadsindex var i genomsnitt 3.9 % högre än under 1965. Stegningen i partiprisindex var betydligt mindre eller endast 2.1 %.

Finlands Banks penningpolitik

Den kredittermin, som inleddes den 1 november 1965, löpte ut i slutet av april 1966, då utlåningen i de penninginrättningar, som överskridit sina rediskonteringskvoter, i enlighet med Finlands Banks direktiv fick vara högst 13 % större än i slutet av 1964. Penninginrättningarna höll sin utlåning inom dessa gränser och var berättigade att återfå sina tilläggsräntor och att få nedsättning av grundräntan på rediskontering. Sparbankerna var

INNEHÅLL

	Sid.		Sid.
<i>Finlands Banks verksamhet</i>	3	Fonder underställda bankfullmäktiges övervakning	17
Den ekonomiska utvecklingen under 1966	3	Tillstånd till köp av fast egendom	17
Finlands Banks penningpolitik	3	Kassareservavtalet och räntan på kassareservdepositioner	17
Valutakurserna och bankens utländska förbindelser	8	Temporär ändring av 6 § i reglementet för Finlands Bank	18
Förhållandet till staten	12	Begränsning av maximibeloppet för rediskonteringar	18
Förhållandet till privata kunder	12	Grundande av fond med anledning av Finlands självständighetsjubileum	19
Förhållandet till penninginrättningarna	13	Höjning av befattningshavarnas avlöning	19
De av banken tillämpade kreditvillkoren	14	Ändringar i bankens avlöningsstat	20
Sedelstocken	14	Finlands Banks nya pensionsstadga	20
Sedelutgivningsrätten och dess användning	14	Beviljade pensioner och understöd samt beviljad begravningshjälp	21
Bokslutet	15	Direktionen	21
<i>Av bankfullmäktige handlagda ärenden</i>	17	Kontrollanterna vid avdelningskontoren	21
Revisionen	17	Bankfullmäktige	22
Granskningen av lånerörelsen och valutahandeln	17	Revisorerna	22
Inventeringen och inspektionen av avdelningskontoren	17		

inte bundna av direktiven, då deras centrala penninginstitut inte hade överskridit sin rediskonteringskvot. Utlåningen i samtliga penninginrättningar var, beräknad enligt de ifrågasvarande direktiven, 12,1 % större i slutet av april 1966 än vid utgången av år 1964.

Även om bankernas nyutlåning inte översteg de gränser som Finlands Bank hade fastställt, steg rediskonteringsnivån det oaktat under årets första månader och valutareserven minskades i motsvarande mån. Finlands Bank ansåg det därför nödvändigt att effektivera den politik som syftar till återhållsamhet i kreditgivning. Den 28 april gav banken penninginrättningarna nya utlåningsdirektiv och fastställde tiden maj—oktober till ny kreditperiod. Banken framhöll i de allmänna direktiven, att tryggheten av den utländska likviditeten på grund av den kraftiga nedgången i valutareserven uppställde ännu snävare gemensamma gränser än förut för finans- och penningpolitiken. Inom kreditpolitiken borde man därför allt mera sträva till att penninginrättningarna inte begagnade sig av Finlands Banks medel för att öka kreditgivningen. I detta syfte fastställde banken samtidigt för penninginrättningarna nya rediskonteringskvoter, vilkas totalsumma var 696 mmk, dvs. i stort sett motsvarade det dåvarande rediskonteringsbeloppet. För de penninginrättningar, som under den nya kreditterminen helt saknade rediskonterings-skuld eller vilkas rediskonteringar under perioden med minst 25 % understeg den fastställda kvoten, uppställdes inga utlåningslimiter. De övriga penninginrättningarna skulle begränsa sin utlåningsökning så, att kreditgivningen vid terminens utgång var högst 15 % större än den 31 december 1964. Finlands Bank meddelade, att den, om någon penninginrättnings rediskonteringar under kreditterminen översteg kvoten med mera än 25 %, också kunde ställa andra krav på dess kreditgivning. Banken underströk särskilt, att penninginrättningarnas utlåning inte vid någon tidpunkt under perioden fick öka mera än den ovan nämnda limiten av 15 % medgav. För att övervaka att direktiven följdes och för att förmå penninginrättningarna att omsorgsfullt planera sin utlåning ålade Finlands Bank samtidigt penninginrättningarna att för hela perioden presentera kreditplaner, vilka skulle uppgöras desto mera detaljerat, ju mera vederbörande penninginrättning översteg sin rediskonteringskvot.

I medvetande om att möjligheterna att en-

bart med penningpolitiska åtgärder hindra en försvagning av valutareserven är begränsade, framhöll Finlands Bank upprepade gånger under vårens lopp för regeringen hur angeläget det var, att statshushållningen stabiliserades och att budget- och handelspolitiska åtgärder vidtogs för att öka exporten och minska importutgifterna. Regeringen vidtog i själva verket ett flertal åtgärder i syfte att trygga betalningsbalansen och sanera statshushållningen; bl. a. höjdes bilskatten och några andra skatter och avgifter vid halvårsskiftet.

Landets valutareserv hade emellertid vid slutet av juni redan hunnit sjunka med närmare 240 mmk. Penninginrättningarna förmådde inte heller motstå den under föregående kreditperiod uppdämda kreditefterfrågan utan ökade sin utlåning till stor del med stöd av rediskontering. Följden blev, att de flesta penninginrättningar redan mot slutet av sommaren översteg den övre gräns som uppställts för deras utlåning. Då penninginrättningarna emellertid hade strävat till att återbetalningarna av krediterna skulle förläggas till slutet av kreditterminen, lyckades hälften av de rediskonterande penninginrättningarna vid utgången av oktober pressa sin nyutlåning under den nämnda övre gränsen av 15 %. Utlåningen i de penninginrättningar som kreditrestriktionerna gällde var, beräknad enligt bankens direktiv, sammanlagt 17,8 % högre i slutet av oktober än vid utgången av år 1964. Beaktas även de penninginrättningar, vilkas rediskontering var så ringa, att de inte var bundna av restriktionerna, blir motsvarande ökning allt som allt 20,0 %. Denna utveckling återspeglades i rediskonteringarna, som i oktober uppgick till i genomsnitt 805 mmk, mot 594 mmk i april.

För att trygga valutareserven försökte regeringen vid uppgörande av statsförslaget för 1967 balansera statshushållningen utan att genom statlig upplåning alltför mycket tära på de knappa kapitalresurserna samt att tillika reservera mera anslag för ändamål som bidrar till att upprätthålla produktion och sysselsättning och framför allt främjar utvecklingen av exporten.

Finlands Bank måste på hösten konstatera, att flera penninginrättningar inte hade iakttagit de limiter som uppställts för deras utlåning och rediskonteringar och att den avmattning i kreditexpansionen som eftersträvats sålunda inte hade uppnåtts. Genom att kreditexpansio-

nen baserade sig på rediskonteringar, försvagades landets utländska likviditet väsentligt. Banken framhöll därför för såväl penninginrättningarna som regeringen, att kreditpolitikens avgjort viktigaste uppgift just nu var att stoppa denna utveckling. Ärendet behandlades vid bankfullmäktiges möte den 23 september, då bankfullmäktige med tanke på valutaläget uppmanade direktionen för Finlands Bank att effektivera regleringen av penninginrättningarnas utlåning och likviditet så, att överskridningarna av de uppställda rediskonteringskvoterna kunde begränsas till högst 25 % och rediskonteringarnas totalbelopp senast den 31 januari 1967 till 800 mmk. Kreditbegränsningarna borde genomföras så, att de främst skulle drabba från sysselsättningssynpunkt sekundära projekt (se s. 18—19).

I överensstämmelse härmed gav Finlands Bank den 28 oktober penninginrättningarna nya utlåningsdirektiv, enligt vilka åtgärderna speciellt borde inriktas på att sänka den dåvarande rediskonteringsnivån. Penninginrättningarna borde inom de snävare gränserna ägna den allra största uppmärksamhet åt att överväga rangordningen mellan de olika kreditbehoven. Den nya kreditterminen för penninginrättningarna blev november 1966 — juni 1967. Någon gemensam maximigräns för utlåningen uppställdes inte längre. Varje penninginrättnings utlåningsmöjligheter blev i stället beroende av depositionsutvecklingen, återbetalningen av tidigare krediter och kravet på en minskning av rediskonteringarna. Enligt de nya direktiven skulle de penninginrättningar, som i oktober 1966 översteg sin rediskonteringskvot med högst 25 %, minska sina rediskonteringar så, att de senast i januari 1967 motsvarar kvoten, och därefter hålla rediskonteringarna inom kvoten ända till slutet av kreditterminen. För att nå detta mål skulle dessa penninginrättningar följa en av Finlands Bank godkänd, för hela kreditterminen uppgjord och månadsvis justerad utlånings- och finansieringsplan. Penninginrättningarna kunde även åläggas att på förhand inhämta Finlands Banks godkännande för samtliga krediter på minst 1 mmk. Sådan penninginrättning, vars rediskonteringar i oktober översteg kvoten med mera än 25 %, skulle åter minska sina rediskonteringar så, att de i januari 1967 är högst 25 % större än kvoten och i juni 1967 högst lika stora som kvoten. En dylik penninginrättning tilläts bevilja ny kredit och förnya tidigare krediter endast

inom ramen för de program som Finlands Bank varje vecka fastställer. Finlands Bank ansåg det inte i detta sammanhang nödvändigt att alls ingripa i utlåningen i de penninginrättningar, som redan tidigare hade iakttagit rediskonteringskvoten, förutsatt att de även under den nya kreditterminen undviker att överskrida kvoten.

I sina nya direktiv uppmanade Finlands Bank samtidigt alla penninginrättningar att vid prövningen av kreditansökningarna i första hand sträva till att täcka behovet av sådan kortfristig kredit, som upprätthåller och ökar utbudet i allmänhet och den för export avsedda produktionen isynnerhet. I den mån penninginrättningarna har möjligheter att bevilja långfristiga lån, borde de vid finansieringen av byggnadsverksamheten ge Arava-lån prioritet. Begränsningarna av utlåningen borde åter närmast gälla de krediter, som direkt eller indirekt finansierar efterfrågan på konsumtions- och investeringsvaror och särskilt importvaror. I samma sammanhang meddelade Finlands Bank även, att penninginrättningarna inte längre behövde lämna de i 1965 års novemberdirektiv nämnda utredningarna om byggnadskrediter och inte heller anhålla om tillstånd för krediter som rör inköp av tomter och fastigheter eller motsvarande egna placeringar.

En granskning av Finlands Banks kreditpolitiska åtgärder under redogörelseåret bör även gälla förhållandet till staten. Denna befann sig redan i början av året i finansierings-svårigheter, framför allt emedan det hade blivit nödvändigt att överföra vissa utgifter från år 1965 till redogörelseåret. För att betalningsinställelser skulle kunna undvikas, måste Finlands Bank från och med februari nästan månatligen ordna tillfällig och kortfristig finansiering åt staten, vilket skedde i form av obligationshandel på terminsvillkor främst med Postsparbanken. Trots att vissa skatter och avgifter, såsom redan tidigare antydde, höjdes vid halvårsskiftet, växte statshushållningens finansieringsunderskott ytterligare under höstens lopp och blev av olika orsaker betydligt större än vad man hade förutsett ännu då budgetförslaget för 1967 uppgjordes. Mot slutet av november meddelade finansministeriet Finlands Bank, att det slutliga finansieringsunderskottet skulle komma att stiga till omkring 400 mmk. Underskottet hade inte blivit täckt vare sig i statsförslaget för 1966 eller i statsförslaget för 1967, som redan hunnit till slutskedet av riks-

dagsbehandlingen. Med hänsyn till de allvarliga följder en så stor öppen kassakris skulle få, beslöt Finlands Bank den 12 december att avvikande från praxis bevilja staten ett lån av engångskaraktär på högst 300 mmk. Detta lån, som upptogs såsom inkomst i den sista tilläggsbudgeten för år 1966, skall betalas tillbaka åren 1968—1970. För att eliminera de menliga följder, som en så stor ökning av utbudet av centralbankspengar oundvikligen skulle föra med sig, ställde Finlands Bank emellertid som villkor för krediten, att motsvarande belopp i form av penninginrättningarnas depositioner binds i Finlands Bank. Regeringen fattade på grund härav ett principbeslut att vid ingången av år 1967 låta det i lagen om penninginrättningarnas specialdepositioner i Finlands Bank föreskrivna obligatoriska depositionsförfarandet träda i kraft, ifall Finlands Bank inte med bankerna skulle få till stånd ett kassareservavtal på denna bas. Finlands Bank inledde omedelbart förhandlingar med penninginrättningarna om ett kassareservavtal, och ett sådant slöts den 23 december. Enligt avtalet deponerar penninginrättning månatligen, fr. o. m. den 15 februari 1967, på särskilt kassareservkonto i Finlands Bank ett belopp, som är beroende dels av dess inlåning den 31 december 1966, dels av den månatliga ökningen av dess inlåning under 1967. Finlands Bank erlagger 7 % årlig ränta på depositionerna, var till bankfullmäktige redan tidigare hade gett direktionen befogenhet (se s. 17—18). Depositionsskyldigheten kan för samtliga penninginrättningar uppgå till sammanlagt högst 300 mmk eller samma belopp som lånet till staten. För varje enskild penninginrättning är depositions-skyldigheten samtidigt begränsad till 60 % av dess inlåningsökning och till högst 3 % av dess inlåning den 31 december 1966. Finlands Bank betalar till penninginrättningarna tillbaka de medel, som den 15 december 1967 finns inestående på kassareservkonton, åtminstone i samma takt som staten till Finlands Bank avkortar det nämnda lånet.

Trots de i oktober givna nya direktiven växte penninginrättningarnas skuld till centralbanken under november—december betydligt mera än under motsvarande period 1965. Denna utveckling berodde dock på många exceptionella faktorer. Valutareserven sjönk under dessa månader med 105 mmk, medan den under motsvarande period 1965 hade bibehållits oförändrad. Den säsongsmässiga ök-

ningen i sedelstocken i december blev för sin del väsentlig större än tidigare. Vidare ökades trycket på penninginrättningarna genom att staten uppsköt vissa betalningar. Läget började lätta för penninginrättningarna först mot slutet av december, då staten i större omfattning började lyfta sitt lån från Finlands Bank och sedelstocken började sjunka. Slutsiffrorna för året blev emellertid för såväl rediskonteringar som sedelstock alldeles exceptionellt höga. Som motvikt till det ovanligt strama läget i december framträdde i januari 1967 en avgjort större lättnad i bankernas ställning än ett år tidigare. Detta berodde bl. a. på att staten utnyttjade resten av sitt lån från Finlands Bank, att sedelstocken sjönk med så mycket som 138 mmk och att Finlands Banks valutareserv växte med 62 mmk. Lättnaden i penningläget var speciellt kännbar i affärsbankerna. Dessas utlåning, som vanligtvis stiger i januari, sjönk denna gång med så mycket som 151 mmk. Resultatet blev, att rediskonteringarnas medeltal, som i december utgjorde 960 mmk, i januari sjönk till 718 mmk, dvs. klart under den gräns som Finlands Bank uppställt som mål.

Sammanställningen på s. 7 belyser de olika penninginrättningarnas rediskontering under kreditterminernas sista månader, dvs. april och oktober. Då utvecklingen i december 1966, såsom av det föregående framgick, var helt exceptionell, presenteras i stället värdena för januari 1967. Det bör observeras, att rediskonteringskvoten enligt Finlands Banks direktiv ända till slutet av april gällde respektive penninginrättnings dagliga centralbanksskuld och först därefter månadsmedeltalet av penninginrättningens centralbanksskuld.

Vad beträffar Finlands Banks övriga penning- och kreditpolitiska åtgärder under redogörelseåret kan nämnas, att krediter för utveckling av den s. k. nyexporten började beviljas i början av året inom ramen för det kreditsystem, som Finlands Bank mot slutet av 1965 hade skapat i samråd med bankerna. Krediterna beviljades i allmänhet för sex månader, men de kunde även i förändrad eller oförändrad form förnyas, beroende på utvecklingen av vederbörande företags nyexport. Under årets lopp beviljades allt som allt 104 företag nyexportkredit till ett sammanlagt bruttobelopp av 36.9 mmk. En del härav hann betalas tillbaka till banken redan under redogörelseåret. Det utnyttjade beloppet av nyex-

	Rediskonteringarnas månadsmedeltal				Rediskonteringskvot fr. o. m. 1. 5. 1966	Över- (+) eller under- (-) skridande av kvoten	
	December 1965	April 1966	Oktober 1966	Januari 1967 mmk		Oktober 1966	Januari 1967
Kansallis-Osake-Pankki	253	168	257	203	230	+ 27	— 27
Ab Nordiska Föreningsbanken	219	241	262	214	230	+ 32	— 16
Helsingfors Aktiebank	21	39	28	28	50	— 22	— 22
Ålands Aktiebank	4	6	6	5	6	—	— 1
Sparbankernas Central-Aktiebank	28	2	43	56	90	— 47	— 34
Andelskassornas Central Ab	185	137	209	212	90	+ 119	+ 122
	710	593	805	718	696	+ 109	+ 22

portkrediter vid slutet av redogörelseåret var 29.2 mmk.

De krediter, som hösten 1965 hade beviljats spannmålsaffärerna och kvarnarna för finansieringen av spannmålshandeln och som vid ingången av redogörelseåret lyfts till ett belopp av 25.4 mmk, betalades tillbaka till banken före slutet av augusti. Redan i juni beslöt banken att även under den förestående skördeperioden delta i finansieringen av spannmålshandeln och för ändamålet bevilja ett lika stort kreditbelopp som affärsbankerna och Andelskassornas Central Ab tillsammans. Finansieringen kom nu förutom brödsäd och utsädespannmål även att gälla fodersäd men däremot inte längre grynhavre. Till övriga delar var kreditarrangemanget nästan likadant som föregående år. Vid slutet av 1966 uppgick det lyfta beloppet av krediter, som inom ramen för detta arrangemang beviljats för finansieringen av spannmålshandeln, till 28.0 mmk.

Finlands Bank fortsatte under redogörelseåret sin obligationshandel på terminsvillkor med de privata penninginrättningarna. Det sammanlagda beloppet av de obligationer, som Finlands Bank lovade att inom ramen för detta reguljära arrangemang köpa av bankerna, var detsamma som föregående år eller 42 mmk. Vidare skedde tidvis, framför allt i december, extra obligationsköp från vissa penninginrättningar, som saknade rediskonterbara växlar. Obligationshandeln med Postsparbanken har omnämnts redan tidigare.

Kreditarrangemanget med medellånga leveranskrediter till metallindustrin fortfor även under redogörelseåret. Krediterna finansierades uteslutande av Finlands Bank, ty i samband med direktiven om begränsning av kreditgivningen befriade Finlands Bank affärsbankerna från deras skyldighet att köpa tillbaka leveranskreditväxlar. Beloppet av dessa växlar ökades

under året med 17.9 mmk och utgjorde vid årets slut 68.1 mmk. Vidare uppgick beloppet av de kreditreserveringar, som alljämt var i kraft, till 7.0 mmk. Det kan även nämnas, att staten i enlighet med programmet för finansiering av skogshushållningen (det s. k. Mera-programmet) under året åter emitterade ett skogsförbättringslån på 20 mmk; Finlands Bank köpte enligt överenskommelse de häremot svarande obligationerna och sålde dem vidare till bankerna och försäkringsinrättningarna.

Utlåningen till allmänheten växte under året i samtliga penninginrättningar, inklusive hypoteksinrättningarna, med sammanlagt 1 248 mmk eller 11.5 %. Relativt sett var ökningen av samma storleksordning som under 1965, då motsvarande siffror var 1 124 mmk och 11.6 %. Vid en jämförelse bör man emellertid observera, att penninginrättningarnas och speciellt affärsbankernas kreditvolym i slutet av 1966 nådde en exceptionellt hög nivå, emedan penningmarknaden såsom redan nämnts temporärt tillstramades. Hela inlåningen från allmänheten i penninginrättningarna, inklusive hypoteksinrättningarna och handelslagens sparkassor, steg under 1966 med 1 253 mmk eller 12.5 %. Ökningen var betydligt större än föregående år, då inlåningen steg med 1 029 mmk eller 11.4 %. På Finlands Banks förslag ändrade penninginrättningarna villkoren för de indexbundna depositionskontona vid ingången av juni; räntan på A-kontona höjdes från 2 ½ till 3 % per år, och bankerna upphörde samtidigt att motta nya depositioner på B-kontona. Tyngdpunkten för tillväxten i de egentliga depositionerna låg på A-kontona, på vilka depositionerna under årets lopp steg med 590 mmk. Högräntedepositionerna ökades med 131 mmk, medan depositionerna på B-kontona minskades med 44 mmk. Allt som allt växte tolv månaders-

depositionerna sålunda med 677 mmk, medan sexmånadersdepositionerna ökades med 570 mmk och checkräkningarna med endast 7 mmk. De indexbundna depositionerna utgjorde vid årets slut 21.2 % av samtliga egentliga depositioner, vilket motsvarades av 18.2 % ett år tidigare.

Beloppet av indexgottgörelser växte till följd av ökningen i de indexbundna depositionerna och prisstegringarna så kraftigt, att penninginrättningarna under året måste höja det s. k. indirekta indextillägg, som de uppbär av sina kreditkunder. Indextillägget höjdes av sparbankorganisationen från 1/2 till 1 % per år vid ingången av oktober och av andelskassorganisationen från 0.3 till 0.7 % vid halvårsskiftet. Med Finlands Banks tillstånd höjde de egentliga affärsbankerna indextillägget tillsviðare från 1/2 till 3/4 % vid ingången av december, med undantag av Ålands Aktiebank, som tilläts höja indextillägget tillsviðare från 1/2 till 1 % vid ingången av 1967. Samtidigt som Finlands Bank gav sitt tillstånd till höjningen, uppmanade den emellertid de ifrågavarande affärsbankerna att tillämpa den s. k. direkta indexklausulen i större utsträckning och uppställde som mål, att beloppet av lån med direkt indexklausul borde motsvara de mottagna indexbundna depositionerna på A-konton.

I fråga om de skilda penninginrättningarna kan konstateras, att utlåningen till allmänheten i affärsbankerna, exklusive Sparbankernas Central-Aktie-Bank, ökades med 106 mmk mera än inlåningen. Affärsbankerna använde dessutom betydligt med medel till övriga krediter och placeringar; bl. a. tillgodohavandena under "övriga tillgångar" i deras balans växte med 69 mmk och placeringarna i aktier samt bankfastigheter och bankfastighetsaktier med 24 mmk. För finansieringen upptog de utländsk skuld till ett nettobelopp av 47 mmk. Vidare erhöi de genom sina obligationsförsäljningar och låntagarnas återbetalningar av obligationer 20 mmk. Då övriga poster beaktas, blev det slutliga finansieringsunderskottet i affärsbankerna 114 mmk, med vilket belopp de ökade sin rediskonteringskuld till Finlands Bank. I sparbankerna åter växte inlåningen med 64 mmk mera än utlåningen. Dessa använde emellertid överskottet till sina övriga investeringar och minskade dessutom sitt nettotillgodohavande i Sparbankernas Central-Aktie-Bank med 45 mmk. Då Sparbankernas Central-Aktie-Bank samtidigt också ökade sin utlåning till

allmänheten, uppgick dess rediskonteringar vid årets slut till 72 mmk. Vid början av året hade banken varit helt utan rediskonteringskuld. Även i andelskassorna växte inlåningen kraftigare än utlåningen och överskottet var 70 mmk. Härav använde andelskassorna 35 mmk till förbättring av sin kontoställning gentemot Andelskassornas Central Ab. Andelskassornas Central Ab åter ökade sin utlåning och sina övriga placeringar med allt som allt 61 mmk och betalade dessutom tillbaka sammanlagt 42 mmk av sina skulder, främst kortfristig kredit från utlandet. Då Andelskassornas Central Ab, utöver medlen från andelskassorna, till finansiering närmast kunde använda endast de 10 mmk, som penninginrättningen erhöi genom aktieemission, ökades dess rediskonteringar från 150 mmk till 218 mmk under året.

Valutakurserna och bankens utländska förbindelser

Följande sammanställning visar Finlands Banks officiella valutannoteringar i slutet av 1965 och 1966. De valutor, för vilka under redogörelseåret noterades fast kurs, är utmärkta med en stjärna.

		31. 12. 1965 mk	31. 12. 1966 mk
New York	1 \$	3.224	3.224
Montreal	1 Can \$	2.998	2.976
London	1 £	9.035	8.995
Stockholm	100 Skr	62.34	62.35
Oslo	100 Nkr	45.14	45.14
Köpenhamn	100 Dkr	46.83	46.70
Frankfurt a.M.	100 DM	80.60	81.15
Amsterdam	100 Hfl	89.42	89.18
Bryssel	100 Bfr	6.497	6.450
Zürich	100 Sfr	74.70	74.56
Paris	100 FF	65.80	65.20
Rom	100 Lit	—5163	—5165
Wien	100 Sch	12.48	12.48
Lissabon	100 Esc	11.27	11.22
Reykjavik	100 Ikr	7.50	7.50
Madrid	100 Ptas	5.42	5.40
*Moskva, clearing	1 Rub	3.5667	3.5667
*Clearing-\$	1	3.21	3.21

Vid utgången av 1966 hade Finland bilateral avtal, vilka förutsätter transaktioner över clearingkonto, med åtta östblocksländer (Bulgarien, Kina, Polen, Rumänien, Sovjetunionen, Tjeckoslovakien, Tyska Demokratiska Republiken och Ungern) samt med ett av Internationella Valutafondens medlemsländer (Colombia). Genom notväxling förlängdes avtalet med Colombia den 3 december till slutet

av 1967. Avtalet med Grekland löpte ut under 1966, och från ingången av augusti skedde transaktionerna med Grekland i konvertibla valutor.

Under 1966 företogs endast smärre förändringar i Finlands Banks valutaregleringsbestämmelser. Till följd av betalningsbalanssvårigheterna ansågs det inte möjligt att fortsätta liberaliseringen av valutaregleringsbestämmelserna, men man ville inte heller skärpa dessa i högre grad, då de åtgärder, som regeringen och Finlands Bank vidtog för att bringa jämvikt i betalningsbalansen, till väsentlig del bestod av indirekta ingrepp och då man strävade att undvika nya direkta regleringsåtgärder. Det kan vidare nämnas, att den granskning av Finlands valutaregleringsbestämmelser som förutsetts i artikel 5 i FINEFTA-överenskommelsen, vilken gäller den s. k. osynliga betalningsrörelsen, under redogörelseåret inleddes inom en arbetsgrupp på tjänstemannanivå i Genève, vilken tillsatts på beslut av Gemensamma rådet. Gruppens uppgift är att klarlägga i vilken mån Finlands valutareglering till sin liberaliseringsgrad avviker från den miniminivå Eftaländerna sinsemellan tillämpar. En motsvarande undersökning utfördes senast år 1960, innan överenskommelsen om Finlands associering undertecknades. Slutförandet av arbetsgruppens uppdrag uppskötts till efter årsskiftet.

Bland förändringarna i valutaregleringsbestämmelserna under 1966 kan följande nämnas. De bestämmelser som Finlands Bank givit redan år 1962 om att betalningarna för vissa varaktiga konsumtionsvaror bör erläggas till den utländska försäljaren (eller motsvarande belopp deponeras i Finlands Bank) före förtullningen eller före varans uppläggande på allmänt tullupplag eller enskilt tullnederlag, skärptes den 2 december 1966. Samtidigt som förteckningen över varorna något utvidgades, utsträcktes bestämmelserna till att även gälla varans uppläggande i frihamn eller insättande i frilager, ifall det inte är fråga om transitogods avsett för annat land. Denna förändring syftade till att dämpa importen av framför allt personbilar genom att även då bilarna uppläggs i frihamn eller insätts i frilager hindra importören från att utnyttja utländsk handelskredit.

Finlands Bank fattade den 30 december 1966 ett beslut, varigenom utlandsresenärers rätt att i Finland köpa s. k. resetjänster (utöver de egentliga transportkostnaderna) begränsa-

des till 400 mark per person och resa, om resan gäller endast de skandinaviska länderna, och till 800 mark, om resan sker till annat land. Försäljningen av dessa resetjänster hade dittills varit obegränsad. Om resetjänsternas värde överskrider de nämnda beloppen, bör den överskjutande delen avdras från det maximibelopp resevaluta som får säljas åt den resande. Detta belopp bibehölls oförändrat. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 1967 och tillämpades på resor som började den 15 januari eller senare.

Bankens valutapolitik präglades under redogörelseåret alltså av att landets betalningsbalans fortsatte att försvagas. Trots att regeringen och Finlands Bank vidtog en del åtgärder i syfte att stärka betalningsbalansen, blev underskottet i bytesbalansen för redogörelseåret ungefär lika stort som för 1965. Enligt preliminära beräkningar var underskottet större än 600 mmk, även om importen för några av de viktigaste varugrupperna, t. ex. personbilar, sjönk avsevärt tack vare de vidtagna åtgärderna.

Underskottet i bytesbalansen måste i ännu högre grad än föregående år finansieras genom guld- och valutareserven. Hela landets reserv sjönk under 1966 med allt som allt 355 mmk, medan motsvarande minskning ett år tidigare var 283 mmk; reserven av guld och konvertibla valutor minskades lika mycket som föregående år eller med 312 mmk.

Ännu två år tidigare hade underskottet i bytesbalansen kunnat finansieras genom lån upptagna på den långfristiga utländska kapitalmarknaden. Under 1966 fortsatte emellertid på denna marknad den åtstramning som hade inletts redan under 1965. Detta illustreras dels av att Finland där fick endast ett rätt litet obligationslån, emitterat av ett industriföretag i Schweiz, dels av att den effektiva räntan för tidigare obligationslån steg. Beräknad enligt börskurserna steg den effektiva räntan för statens dollarlån sålunda från 6.84 till 7.60 %, för finländska DM-lån från 7.07 till 8.01 % och för övriga börsnoterade och omsatta lån från 7.12 till 7.85 %. I allmänhet nådde räntorna sin högsta nivå redan i september, och under det sista kvartalet var de effektiva räntorna i stort sett oförändrade.

Då Finland under redogörelseåret var praktiskt taget avstängt från den internationella obligationsmarknaden flyttades tyngdpunkten

för landets utländska låneverksamhet till andra former av långfristig upplåning. Finland fick under redogörelseåret sitt trettionde lån från Världsbanken, 20 miljoner dollar. Räntan på detta lån, vilket upptas av finska staten, är 6 % och löptiden 15 år. Med lånemedlen skall tre väg- och brobyggnadsprojekt förverkligas. Om man beaktar det lyfta beloppet av detta och tidigare beviljade lån blir den under redogörelseåret från Världsbanken erhållna totala långfristiga finansieringen 78 mmk.

En speciellt kraftig ökning inträffade i de utländska s.k. finanskrediterna. Dessa består i allmänhet av medellånga krediter (vanligen på 3—5 år), som finländska banker och företag erhållit från utländska penninginrättningar, och som inte är förbundna med några bestämda varuleveranser. Lån av denna kategori upptogs under 1966 till ett belopp av 271 mmk eller närmare tre gånger så mycket som under 1965.

Långfristiga utländska lån, dvs. lån på över ett år, lyftes under året till ett belopp av sammanlagt 518 mmk. Under 1965 var motsvarande siffra 434 mmk. Det lyfta beloppet var dock betydligt lägre än 1964 års toppnivå, 767 mmk. Amorteringarna belöpte sig under 1966 till 271 mmk eller ungefär lika mycket som föregående år, då de var 273 mmk. Finlands långfristiga utländska skuld växte under redogörelseåret med ett nettobelopp av 247 mmk, medan motsvarande ökning ett år tidigare var endast 161 mmk. Det totala beloppet av Finlands långfristiga utländska skuld, vilket vid utgången av 1965 utgjorde 2 448 mmk, växte sålunda under årets lopp till 2 695 mmk. I räntor på den långfristiga skulden erlades under året 110 mmk eller omkring 5 mmk mera än ett år tidigare.

I egenskap av valutareglingsmyndighet har Finlands Bank alltjämt övervakat upplåningen i utlandet. Banken har i allmänhet försökt begränsa den kortfristiga utländska upplåningen, då denna är ägnad att öka efterfrågan på importvaror och då det av återbetalningen av krediterna orsakade trycket på valutareserven koncentreras till en ytterst kort period. Vad den långfristiga upplåningen beträffar, har banken vid beviljande av lånetillstånd framför allt fäst avseende vid att lånevillkoren är skäligen och att lånets användning i hemlandet är i samklang med bankens penning- och valutapolitik. Banken har ställt sig speciellt avvisande

mot sådana låneprojekt, som direkt eller indirekt finansierar importen av konsumtionsvaror.

Den majoritet, som krävs för att höjningar av kvoterna i Internationella Valutafonden skall träda i kraft, nåddes under 1966. Finlands kvot i Fonden steg därför den 21 mars från tidigare 57 till 125 miljoner dollar. Den andel av kvoten, som skall erläggas i guld och som direkt kan användas för inköp av konvertibla valutor mot mark, har fr.o.m. den 31 december 1965 upptagits såsom ordinarie sedeltäckning i Finlands Banks balans; banken erlade höjningen av denna andel, dvs. 17 miljoner dollar eller 54.4 mmk, till Fonden i guld ur sin egen guldkassa. Resten av höjningen, motsvarande 163.2 mmk, erlades av staten så, att 2 176 000 mark insattes på Fondens konto i Finlands Bank och 161 024 000 mark erlades till Fonden i form av räntefria, icke-transferabla och vid anfordran betalbara statliga skuldsedlar.

Även Finlands nya aktieteckning i Världsbanken, vilken ansluter sig till höjningen av kvoten i Internationella Valutafonden, erlades den 21 mars så, att staten erlade 1 % av de nya aktiernas nominella värde eller 1 833 600 mark i dollar till Världsbanken samt 9 % eller 16 502 400 mark i mark på Världsbankens konto i Finlands Bank. Med riksdagens medgivande verkställde Finlands Bank denna kreditering å statens vägnar och fick i gengäld av staten en räntefri skuldsedel på motsvarande belopp. I enlighet med statsrådets beslut om användningen av Världsbankens tillgångar i mark överförde Världsbanken under året 5 mmk av dessa tillgångar i konvertibla valutor, och med samma belopp avkortade staten även den ovan nämnda skuldsedeln.

Utvecklingen av de utländska kontona i bankens balans framgår av sammanställningen överst på s. 11.

Bankens guldkassa reducerades under redogörelseåret med 123.6 mmk. Nedgången berodde till en del på att 54.4 mmk av höjningen av Finlands kvot i Internationella Valutafonden, såsom ovan konstaterades, erlades i guld. "Guldtranchen i Internationella Valutafonden" i bankens balans steg med motsvarande belopp, 54.4 mmk. Om denna åtgärd frånsees, reducerades bankens guldkassa med 69.2 mmk. Guldet har använts för inköp av konvertibla valutor; en mindre mängd har även sålts i hemlandet för industrins och handelns behov.

Utländska konton mmk

	31. 12. 1965	31. 12. 1966	Förändring
Guld	267.5	143.9	—123.6
Guldtranchen i Internationella Valutafonden ..	45.6	100.0	+ 54.4
Utländska valutor	547.8	312.0	—235.8
Utländska växlar	54.7	56.4	+ 1.7
Utländska obligationer	29.1	24.9	— 4.2
<i>Aktiva</i>	944.7	637.2	—307.5
Utländska valutakonton	44.8	61.2	+ 16.4
Utländska markkonton	10.9	16.2	+ 5.3
Tidsbundna utländska förbindelser	45.6	84.6	+ 39.0
<i>Passiva</i>	101.3	162.0	+ 60.7
<i>Nettotillgodohavande i utlandet</i>	843.4	475.2	—368.2

Finlands Banks utländska valutatillgodohavanden sjönk under året med 235.8 mmk. De från penninginrättningarna och företagen köpta exportväxlarna, vilka utgör bankens innehav av utländska växlar, ökades endast litet; bankens exportfinansiering koncentrerades i högre grad än tidigare på s. k. nyexportkrediter, vilka redovisats i annat sammanhang. Att utländska obligationer minskades med 4.2 mmk berodde på att banken till följd av det försämrade valutäläget i vissa fall inte ånyo placerade de medel, som lösgjordes då obligationer förföll, i samma slags värdepapper utan överförde medlen till den egentliga valutareserven.

Bland passiva ökades utländska valutakonton med 16.4 mmk, närmast beroende på att Sovjetunionens clearingkonto vid utgången av året säsongmässigt uppvisade en skuld och på att skulden på Colombias clearingkonto hade vuxit något under året. Bland utländska markkonton, vilka växte med 5.3 mmk, finns de ovan nämnda betalningarna i mark till Inter-

nationella Valutafonden och Världsbanken; å andra sidan sjönk denna balanspost genom att de tillgodohavanden i mark, som Förenta staternas regering erhållit genom tidigare försäljningar av lantbrukets produktionsöverskott, nu utnyttjades. Bankens långfristigare skulder växte med ett nettobelopp av 39 mmk, vilket visade sig i en ökning av tidsbundna utländska förbindelser. Allt som allt ökades de utländska passivposterna i bankens balans alltså med 60.7 mmk. Bankens utländska nettotillgodohavande sjönk sålunda med 368.2 mmk och uppgick vid slutet av året till 475.2 mmk.

Den rapport över valutäläget, som Finlands Bank alltsedan början av 1965 varje månad publicerat, visar utom bankens egen nettoreserv även utvecklingen av de andra valutainnehavarnas (framför allt valutabankernas och statens) valutaställning. Dessa uppgifter och de förändringar som inträffat i dem under 1966 framgår av nedanstående sammanställning.

Valutaställningen mmk

	Reserven 31. 12. 1965			Reserven 31. 12. 1966			Förändring		
	Finlands Bank	Övriga	Summa	Finlands Bank	Övriga	Summa	Finlands Bank	Övriga	Summa
Guld	267	—	267	144	—	144	—123	—	—123
Konvertibla valutor	483	—155	328	274	—189	85	—209	—34	—243
Bundna valutor	20	1	21	—23	1	—22	— 43	—	— 43
<i>Summa</i>	770	—154	616	395	—188	207	—375	—34	—409
Guldtranchen i Internationella Valutafonden	46	—	46	100	—	100	+ 54	—	+ 54
<i>Totalt</i>	816	—154	662	495	—188	307	—321	—34	—355

Finlands Banks guld- och valutareserv minskades under 1966 med ett nettobelopp av 321 mmk eller omkring två femtedelar. Samtidigt ökades de andra valutainnehavarnas kortfristiga utländska nettoskuld från 154 mmk till 188 mmk. Landets hela guld- och valutareserv minskades därför från 662 mmk till 307 mmk eller med 355 mmk. Guld, guld-

Förhållandet till staten

Kontoförhållandet mellan banken och staten framgår av följande sammanställning.

Statens konton			
	mmk		
	31. 12. 1965	31. 12. 1966	Förändring
<i>Aktiva:</i> IBRD-växel	—	11.5	+11.5
Checkräkning	1.1	39.8	+38.7
Exportavgiftskontot	1.1	1.1	—
<i>Passiva</i>	2.2	40.9	+38.7
<i>Statens nettotillgodobavande</i>	2.2	29.4	+27.2

I samband med höjningen av medlemsandelen i Världsbanken i mars överförde Finlands Bank 16.5 mmk till Världsbankens konto och fick av staten en växel på motsvarande belopp. Staten avkortade i juli denna skuld med 5.0 mmk. Denna växel är i balansen bokförd bland "övriga fordringar". Statens exportavgiftskonto, som finns i balansen bland "tidsbundna inhemska förbindelser", förblev oförändrat. I sammanställningen ingår inte bankens innehav av de statliga obligationer, som banken har köpt av penninginrättningarna eller direkt av staten. Till dessa räknas även de inne-

tranchen i Internationella Valutafonden och de konvertibla valutorna sjönk med sammanlagt 312 mmk. De bundna valutorna, till vilka utom de ovan nämnda clearingkontona räknas bl. a. den obetalda fordran som Finlands Bank hade, då betalningsavtalet med Brasilien löpte ut, minskades med 43 mmk.

havareskuldssedlar, som banken erhöll, då den beviljade staten lånet på 300 mmk; banken kan fritt sälja dessa skuldssedlar, som vid slutet av året fanns i dess ägo till ett belopp av 205 mmk, motsvarande hela det dittills lyfta beloppet av lånet.

Förhållandet till privata kunder

Följande sammanställning belyser kontoförhållandet mellan Finlands Bank och privata kunder.

Privata kundkonton			
	mmk		
	31. 12. 1965	31. 12. 1966	Förändring
Växlar i mark	26.0	112.2	+ 86.2
Checkräkningar	1.9	2.1	+ 0.2
Växlar i utländskt mynt	45.5	36.3	— 9.2
Övriga fordringar	74.5	113.2	+ 38.7
<i>Aktiva</i>	147.9	263.8	+115.9
Checkräkningar	1.2	2.8	+ 1.6
Övriga avistaförbindelser	0.7	10.3	+ 9.6
Tidsbundna inhemska förbindelser	10.5	40.6	+ 30.1
<i>Passiva</i>	12.4	53.7	+ 41.3
<i>Nettoulåning till företag</i>	135.5	210.1	+ 74.6

Krediterna till privata kunder mot växlar i mark ökades under året med 86.2 mmk. En stor del av ökningen kunde tillskrivas nyexportkrediterna, vilka under 1966 beviljades för första gången. Dessa krediter, vilka förmedlades vidare av affärsbankerna och Andelskassornas Central Ab, belöpte sig vid slutet av året till 29.2 mmk. Beloppet av krediter beviljade för spannmålshandeln steg från 25.4 mmk till 28.0 mmk. Ökningen av växlar i mark berodde till största delen på att övriga kundkrediter ökades — främst några tillfälliga kortfristiga krediter mot slutet av året. Växlarna i utländskt mynt utgör täckning för de krediter, som erhållits från Världsbanken och av Finlands Bank förmedlats vidare; dessa växlar minskades alltjämt på grund av amorteringar. Ökningen i övriga fordringar bland privata kundkonton berodde i huvudsak på de medellånga leveranskrediterna till metallindustrin, vilkas belopp ökades med 17.9 mmk, samt på ökningen av de privata kreditkundernas skuldse-
dellån.

Bland passiva ökades privata kunders fordringar under "övriga avistaförbindelser" med 9.6 mmk och privata kunders långfristigare fordringar under "tidsbundna inhemska förbindelser" med 30.1 mmk. Den sistnämnda gruppen innefattar utom gruvindustrins investeringsdepositioner, vilka mottogs för första gången under 1965, även de investeringsdepositioner som vid ingången av 1966 överfördes från statskontoret till Finlands Bank. Gruvindustrins investeringsdepositioner ökades under året med 4.7 mmk, och de investeringsdepositioner som överfördes från statskontoret belöpte sig jämte upplupen ränta till 9.2 mmk vid utgången av 1966.

Förhållandet till penninginrättningarna

Förhållandet mellan Finlands Bank och penninginrättningarna belyses i nedanstående sammanställning.

Bankernas konton			
	mmk		
	31. 12. 1965	31. 12. 1966	Förändring
Rediskonterade växlar	640.6	915.2	+274.6
Mortgage Bank of Finland Oy	—	1.3	+ 1.3
<i>Aktiva</i>	640.6	916.5	+275.9
Postsparbankens checkräkning	8.3	17.3	+ 9.0
Privata penninginrättnings checkräkningar	11.9	13.8	+ 1.9
Mortgage Bank of Finland Oy	0.2	—	— 0.2
<i>Passiva</i>	20.4	31.1	+ 10.7
<i>Bankernas nettoskuld</i>	620.2	885.4	+265.2

Rediskonteringen steg under året med 274.6 mmk. Penninginrättningarnas checkräkningar steg, om man beaktar skuldsaldot på Mortgage Bank of Finland Oy:s checkräkning, med sammanlagt 9.4 mmk. Allt som allt växte bankernas nettoskuld till Finlands Bank sålunda med 265.2 mmk. Mortgage Bank of Finland Oy:s tillgångssaldo bokförs i Finlands Banks balans bland "övriga avistaförbindelser" och skuldsaldot bland "övriga fordringar".

Vid en granskning av bankernas ställning gentemot Finlands Bank bör man förutom bankernas ovan nämnda nettoskuld även beakta de växlar, som Finlands Bank inom ramen för speciella kreditarrangemang har köpt av pen-

ninginrättningarna men som penninginrättningarna bär ansvaret för. Sådana är de nyexportväxlar i mark, som Finlands Bank har köpt av affärsbankerna och Andelskassornas Central Ab, samt exportväxlarna i utländsk valuta. Vid årets slut uppgick Finlands Banks innehav av de senare till 38.9 mmk, och dessa ingår i balansen bland "utländska växlar". Till växlar köpta från penninginrättningarna hör även metallindustrins leveranskreditväxlar. Dessa växlar, i balansen bokförda bland "övriga fordringar", fanns vid årets slut i bankens ägo till ett värde av 68.1 mmk.

Penninginrättningarna bär likaså ansvaret för de obligationer, som Finlands Bank har köpt

på terminsvillkor. Vid årets slut hade banken dylika på kort tid köpta obligationer i sin ägo till ett värde av 42 mmk eller det maximi-belopp, som det tidigare nämnda kreditarranget medger. Varken dessa obligationer eller de som har köpts på längre tid ingår i sammanställningen.

De av banken tillämpade kreditvillkoren

Finlands Banks diskontrånter var under redogörelseåret oförändrade med en undre gräns av 6 % och en övre av 7 1/2 %. I de flesta fall debiterades 6 3/4—7 % på växlar. Räntan på nyexportväxlar och metallindustrins leveranskreditväxlar var dock 6 1/2 % och på exportväxlar i utländsk valuta 6 %.

Grundräntan för rediskontering var 7 % och tilläggsräntan för överskridning av rediskonteringskvoten högst 4 %. Fr. o. m. den 1 januari t. o. m. den 31 oktober tillämpades emellertid en ränta på 6 % för de penninginrättningar, som hade hållit sin kreditgivning inom de av Finlands Bank fastställda gränserna. Dessa penninginrättningar återfick dessutom tilläggsräntorna på rediskonteringen för tiden november 1965 — april 1966.

Sedelutgivningsbalansen mmk

Sedelutgivningsrätt	31. 12. 1965	31. 12. 1966	Förändring
Ordinarie täckning	944.7	637.2	—307.5
Supplementär täckning	500.0	700.0	+200.0
Summa	1 444.7	1 337.2	—107.5
Sedelutgivning			
Utelöpande sedlar	1 028.5	1 106.2	+ 77.7
Vid anfordran betalbara förbindelser ..	98.3	179.6	+ 81.3
Innestående på checkkredit	5.1	4.9	— 0.2
Sedelutgivningsreserv	312.8	46.5	—266.3
Summa	1 444.7	1 337.2	—107.5

Den ordinarie sedeltäckningen, vilken utgörs av bankens utländska tillgodohavanden, minskades av redan tidigare på s. 10—11 omtalade orsaker med 307.5 mmk. Den sedelutgivningsrätt, som överskrider den ordinarie täckningen och som bör motsvaras av s. k. supplementär täckning, höjdes genom lagen om temporär ändring av reglementet för Finlands

Sedelstocken

Den utelöpande sedelstocken vid årets slut var enligt balansen 1 106.2 mmk. Det bör emellertid observeras, att sedlar i den gamla myntenheten ingår bland "övriga avistaförbindelser" i balansen. Beloppet av dessa sedlar av gammal typ, vilka knappast längre finns i rörelsen, minskades under året från 19.2 till 18.2 miljoner nymark. Hela sedelstocken uppgick därför till 1 124.4 mmk vid årets slut, mot 1 047.7 mmk vid föregående årsskifte. Sedelstocken hade alltså under året vuxit med 76.7 mmk eller 7.3 %. Att ökningen var så stor berodde till en del på vissa exceptionella omständigheter, vilka redovisades ovan på s. 6. Å andra sidan minskades sedelstocken av att beloppet av utelöpande enmarkssedlar sjönk från 13.6 mmk till 5.6 mmk. Detta berodde på att enmarkssedeln undanträngdes av den nya silvermarken, som ökades i rörelsen från 24.4 mmk till 34.0 mmk.

Sedelutgivningsrätten och dess användning

Sedelutgivningsrätten och dess användning belyses i följande sammanställning.

Bank av den 18 november från 500 till 700 mmk fram till slutet av 1968. Hela sedelutgivningsrätten reducerades sålunda med 107.5 mmk under året. Den utelöpande sedelstocken och bankens vid anfordran betalbara förbindelser ökades med sammanlagt 158.8 mmk. Sedelutgivningsreserven sjönk därför med 266.3 mmk och var vid slutet av året 46.5 mmk.

Bokslutet

Som komplettering till redogörelsen för bankens ställning återges nedan hela balansräkningen.

Balansräkningen mmk		31. 12. 1965		31. 12. 1966	
Aktiva					
Guld	267.5	143.9	Utelöpande sedlar	1 028.5	1 106.2
Guldtranchen i Internationella Valutafonden	45.6	100.0	Utländska valutakonton ..	44.8	61.2
Utländska valutor	547.8	312.0	Utländska markkonton ...	10.9	16.2
Utländska växlar	54.7	56.4	Checkräkningar		
Utländska obligationer ...	29.1	24.9	Staten	1.1	39.8
Ordinarie sedeltäckning ..	944.7	637.2	Postsparbanken	8.3	17.3
			Priv.peninginrättningar	11.9	13.8
Diskonterade inh. växlar			Övriga	1.2	2.8
I utländskt mynt	45.5	36.3	Övriga avistaförbindelser ..	20.1	28.5
I mark	26.0	112.2	Vid anfordran betalbara förbindelser	98.3	179.6
Rediskonterade växlar	640.6	915.2	Utländska	45.6	84.6
Supplementär sedeltäckning	712.1	1 063.7	Inhemska	11.6	41.7
			Tidsbundna förbindelser ..	57.2	126.3
Inhemska obligationer	36.9	284.8	Värderegleringsräkningar ..	165.1	266.9
Checkräkningar	1.9	2.1	Grundfond	300.0	300.0
Skiljemynt	6.2	11.7	Reservfond	97.9	112.6
Övriga fordringar	74.5	126.0	Resultaträkning	29.3	33.9
Övriga tillgångar	119.5	424.6	Eget kapital	427.2	446.5
Summa	1 776.3	2 125.5	Summa	1 776.3	2 125.5

Bankens synliga egna medel exklusive redogörelseårets vinst utgjorde enligt bokslutet 412.6 mmk, dvs. 14.7 mmk mera än vid föregående årsskifte. Denna ökning med 14.7 mmk uppstod i reservfonden, till vilken hälften av vinsten för 1965 överfördes. Utöver dessa medel äger banken avsevärda förmögenhetsobjekt, som inte kommer till synes i balansen. Till dem

hör förutom de reserver, som uppkommit genom att obligationernas värde har nedskrivits, även huvudkontorets och filialkontorens byggnader, sedeltryckeriet, vissa andra fastigheter, som banken behöver, samt aktier, främst aktiemajoriteten i Tervakoski Oy.

Bankens resultaträkning och dess utveckling framgår av följande sammanställning.

Resultaträkningen mk

Intäkter	1965	1966
Räntor på inhemsk utlåning	28 112 719,64	38 467 513,86
Räntor på konton i utlandet	7 688 807,27	4 209 529,61
Räntor på obligationer	4 932 272,30	4 980 594,55
Provisioner	2 039 231,08	1 713 667,89
Agiovinst	2 042 019,46	1 706 099,34
Övriga intäkter	1 791 683,03	2 104 429,73
Summa	46 606 732,78	53 181 834,98

Kostnader

	1965	1966
Räntor på investeringsdepositioner	—	1 753 790,14
Löner och arvoden	6 777 725,35	7 286 054,39
Pensioner och understöd	612 917,45	740 221,—
Familjepensioner	221 108,10	237 046,55
Bankfullmäktiges arvoden och kostnader	21 334,75	22 104,63
Kontrollanternas vid filialkontoren arvoden ..	13 501,—	12 872,—
Socialskyddsavgifter	385 671,93	419 236,87
Avskrivningar	4 231 514,25	3 966 452,40
Sedeltillverkning	3 230 051,—	2 858 986,—
Övriga kostnader	1 808 518,95	1 988 477,02
Räkenskapsårets vinst	29 304 390,—	33 896 593,98
Summa	46 606 732,78	53 181 834,98

Bankens totala intäkter var 6.6 mmk större än under 1965. Räntorna på inhemsk utlåning växte med 10.4 mmk, men räntorna på konton i utlandet minskades däremot med 3.5 mmk, främst till följd av nedgången i valutatillgodohavandena. De totala kostnaderna var 19.3 mmk, eller 1.9 mmk större än föregående år. Räntorna på investeringsdepositioner, som inte alls fanns ett år tidigare, orsakade den största ökningen i kostnaderna, 1.8 mmk. Lönerna och arvoden steg närmast till följd av löneförhöjningar med 0.5 mmk. Avskrivningarna, som föregående år var stora, sjönk. Även utgifterna för sedeltillverkningen minskades med 0.4 mmk.

Bankens vinst belöpte sig till 33.9 mmk. Enligt bankens reglemente har till reservfonden överförts hälften av nettovinsten, dvs. 16 948 296,99 mark. Den andra hälften har förts till kontot för odisponerade vinstmedel och om dess användning beslutar riksdagen.

Bankfullmäktige föreslår, att

detta belopp, 16 948 296,99 mark, överförs till statsverket.

Med stöd av motiveringen i berättelsens andra avsnitt (s. 19) föreslår bankfullmäktige vidare, att

obligationer och med dem jämförbara värdepapper i Finlands Banks ägo till ett nominellt värde av 100 000 000,— mark överförs till en speciell fond, som grundas med anledning av Finlands självständighetsjubileum och som förvaltas av Finlands Bank; samt att

Bankutskottet ombesörjer, att för fonden utarbetas stadgar som fastställs av riksdagen.

Av bankfullmäktige handlagda ärenden

Revisionen

De vid 1965 års riksdag utsedda ordinarie revisorerna, ekonomen Erkki Kivimäki, ekonomierådet Lauri Laine, bokföraren Sylvi Silta, länslantmätteriingenjören Aapo Seppälä och vicehäradshövdingen Per Laurén verkställde den 21—25 februari senaste år revision av bankens räkenskaper för år 1965. I enlighet med revisorernas utlåtande beviljade bankfullmäktige direktionen ansvarsfrihet för bankens förvaltning under 1965.

Granskningen av lånerörelsen och valuta-handeln

Bankfullmäktige har under året i enlighet med sin instruktion granskat bankens lånerörelse och övriga placeringar ävensom valuta-handeln vid följande tidpunkter: den 2 februari, den 8 mars, den 24 maj, den 21 juni, den 23 augusti, den 26 oktober och den 13 december.

Inventeringen och inspektionen av avdelningskontoren

a) I huvudkontoret

Bankfullmäktige har i enlighet med 6 § i sin instruktion verkställt inventering av huvudkontorets kassor och kassavalv ävensom lånehandlingar och säkerheter samt panter och depositioner. Inventeringen gav icke anledning till anmärkning.

b) I avdelningskontoren

Bankfullmäktige har övervakat, att avdelningskontorens handkassor och kassavalv en gång i månaden samt växlar, skuldsedlar och panter minst tre gånger under året har inventerats av kontorens kontrollanter.

Den i 2 § i bankens instruktion stadgade inspektionen har verkställts vid samtliga avdelningskontor.

Fonder underställda bankfullmäktiges övervakning

Bankfullmäktige har godkänt räkenskaperna för 1965 för Längmanska och Rosenbergska

fonderna ävensom sänt avskrifter av räkenskaperna till riksdagens bankutskott.

Vid bankfullmäktiges möte den 8 mars föredrogs riksdagens skrivelse nr 218 av den 14 december 1965, vilken innehöll av riksdagen fastställda föreskrifter för utdelning av understöd för kancersjukdomarnas bekämpande ur underfonden nr 2 i E. J. Längmans fond A. Föreskrifterna baserade sig på det förslag bankfullmäktige lämnat bankutskottet år 1965. Bankfullmäktige beslöt, att åtgärder skulle vidtas för utdelning under redogörelseåret. Sedan Cancerföreningen i Finland, såsom i föreskrifterna förutsattes, uppgjort ett förslag till utdelning, beslöt bankfullmäktige vid sitt möte den 24 maj, att det för utdelning disponibla understödet, 21 975 mark, skulle erläggas till Cancerföreningen i Finland för att i enlighet med dess förslag användas till ovan nämnda ändamål.

Den 24 maj godkände bankfullmäktige dessutom den ändring i användningen av ett understöd beviljat Enare kommun den 23 september 1964 ur E. J. Längmans kommunalfond, som föreslagits av Lapplands länsstyrelse.

Tillstånd till köp av fast egendom

Vid sitt möte den 13 december gav bankfullmäktige sitt samtycke till att Finlands Bank inköper ett jordstykke på omkring 80 ar av Jokijalka benämnda lägenhet reg. nr 16 i Kolari by i Kolari kommun. Detta fastighetsköp ansluter sig till vissa legoarrangemang mellan banken och Skogsforskningsinstitutet.

Kassareservavtalet och räntan på kassareservdepositioner

Direktionen meddelade i en skrivelse av den 12 december, att den skulle inleda förhandlingar med penninginrättningarna om åstadkommande av det i skrivelsen avsedda kassareservavtalet (s. 6), och föreslog, att bankfullmäktige skulle fatta beslut om att Finlands Bank, ifall ett kassareservavtal nås mellan ban-